

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
ลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
PARTICIPATION IN THE ADMINISTRATION OF THE LAMPHAYAKLANG
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION MUAK LEK DISTRICT
SARABURI PROVINCE

ฐิติวัฒน์ เย็นสมุทร,รชพล ศรีขาวรส

Thitiwat Yensamut,Rachapol Sriikkaoros

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

Master of Public Administration student, Nakhonrathasima College

E-mail: Thitiwatyensamuth@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 23 ธันวาคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 6 มกราคม 2569

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 7 มกราคม 2569

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ศึกษาคือ ประชาชนตั้งแต่อายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่อยู่ในเขตพื้นที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ปี 2568 จำนวน 9,230 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 383 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent samples) การทดสอบค่าเอฟ (F-test - oneway ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffe) ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรีมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (= 4.10) ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ตามลำดับ
2. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลางอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรีที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง ไม่แตกต่างกัน
3. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลางอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรีที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง ไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลางอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรีที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การบริหารงาน, การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this study were to examine and compare the levels of people's participation in the administration of the Lamphayaklang Subdistrict Administrative Organization, Muak Lek District, Saraburi Province, classified by personal factors. The population consisted of residents aged 18 years and above living in the area under the jurisdiction of the Lamphayaklang Subdistrict Administrative Organization in 2025 (B.E. 2568), totaling 9,230 individuals. The sample size of 383 respondents was determined using Taro Yamane's formula. The research instrument was a Likert-scale questionnaire. The statistics employed for data analysis included percentage, mean, standard deviation, Independent Samples t-test, one-way ANOVA (F-test), and pairwise comparison using Scheffe's method.

The findings revealed that:

1. The overall level of people's participation in the administration of the Lamphayaklang Subdistrict Administrative Organization was high. The highest mean score was found in decision-making participation, followed by operational participation, evaluation participation, and benefit-receiving participation, respectively.

2. People residing in the Lamphayaklang Subdistrict Administrative Organization who differed in gender and occupation did not show significant differences in their overall and aspect-specific participation. However, individuals of different age groups exhibited statistically significant differences at the .01 level in overall and aspect-specific participation, except for participation in evaluation, which showed no significant difference.

Keywords: Participation, Administration, Administration of the Subdistrict Administrative Organization.

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผลโครงการ หรือบริการสาธารณะต่าง ๆ การมีส่วนร่วมดังกล่าวช่วยส่งเสริมความโปร่งใส ลดความขัดแย้ง สร้างความไว้วางใจระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน อีกทั้งยังทำให้การบริหารงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงถือเป็นกลไกสำคัญที่เสริมสร้างการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจแก่หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนเอง ทั้งยังระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบและเข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนการบริหารงานท้องถิ่น นอกจากนี้ พระราชบัญญัติสำคัญต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ต่างก็มีบทบาทในการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งในด้านการวางแผน การตัดสินใจ การติดตามประเมินผล และการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2561:39)

แม้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม แต่การบริหารงานจะประสบผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดทำงบประมาณ ไปจนถึงการตรวจสอบและประเมินผล การมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งจะทำให้เกิดความโปร่งใส การตรวจสอบได้ และการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างถูกต้องเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม ในหลายพื้นที่ยังพบข้อจำกัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการขาดช่องทางการแสดงความคิดเห็น การขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเอง หรือความไม่เชื่อมั่นในระบบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างรัฐกับประชาชน และอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

องค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี เป็นหนึ่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มุ่งพัฒนาชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แต่การดำเนินงานจะบรรลุผลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ปัญหาการมีส่วนร่วมที่ยังไม่เต็มศักยภาพ เช่น การเข้าถึงข้อมูลไม่ทั่วถึง การขาดช่องทางการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม หรือทัศนคติของประชาชนที่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม อาจส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานขององค์กร

จากหลักการและปัญหาที่กล่าวมา ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี โดยคาดว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และช่วยยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ลำพูนากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ลำพูนากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ลำพูนากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนตั้งแต่อายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่อยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ลำพูนากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ปี 2568 จำนวน 9,230 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .86

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในวันที่ 1 มีนาคม ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2568

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent samples) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test-one way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe/)

สรุปผลการวิจัย

1.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ลำพูนากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมประเมินผลตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพูนากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การสรรหาบุคลากร	4.65	0.43	มากที่สุด	3
2	การพัฒนาบุคลากร	4.67	0.41	มากที่สุด	1
3	การประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.65	0.43	มากที่สุด	2
4	ค่าตอบแทน และ สวัสดิการ	4.34	0.61	มาก	4

5	การลาออก	4.08	1.08	มาก	5
ภาพรวม		4.48	0.38	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.10$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.52$) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.32$) การมีส่วนร่วมประเมินผล ($\bar{X} = 3.81$) และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.76$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ ปรากฏดังตารางที่ 2 ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การมีส่วนร่วมตัดสินใจ	4.51	0.67	4.54	0.69	-0.83	0.45
2	การมีส่วนร่วมดำเนินงาน	4.30	0.86	4.34	0.87	-1.12	0.26
3	การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.68	1.19	3.83	1.21	0.07	0.95
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.82	1.13	3.80	1.07	-0.18	0.86
ภาพรวม		4.10	1.03	4.11	1.04	-0.43	0.67

*p < .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำแนกตามอายุ ปรากฏดังตารางที่ 3 ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ตั้งแต่ 18 - 40 ปี		ตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป		t	Sig
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การมีส่วนร่วมตัดสินใจ	4.42	0.68	4.60	0.67	-6.81**	0.001
2	การมีส่วนร่วมดำเนินงาน	4.19	0.87	4.42	0.86	-6.22**	0.001
3	การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.68	1.19	3.83	1.21	-2.97**	0.003
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.80	1.11	3.81	1.09	-0.18	0.86
ภาพรวม		4.02	1.02	4.16	1.04	-6.42**	0.001

*p < .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอแมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอแมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำแนกตามอาชีพ ปรากฏดังตารางที่ 4 ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอแมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	เกษตรกรรม		รับราชการหรือ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้างหรืออาชีพ อิสระ		F	Sig
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การมีส่วนร่วม ตัดสินใจ	4.52	0.693	4.56	0.653	4.51	0.66	0.628	0.534
2	การมีส่วนร่วม ดำเนินงาน	4.31	0.879	4.37	0.833	4.32	0.86	0.581	0.559
3	การมีส่วนร่วมรับ ผลประโยชน์	3.76	1.19	3.74	1.22	3.78	1.21	0.177	0.838
4	การมีส่วนร่วมใน การประเมินผล	3.84	1.08	3.87	1.07	3.74	1.13	2.52	0.081
ภาพรวม		4.11	1.03	4.13	1.03	4.09	1.05	0.982	0.375

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอแมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง โดยภาพรวมไม่แตกต่าง
อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอแมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอแมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักและการเข้ามามีบทบาทของประชาชนในกระบวนการบริหารงานท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานศึกษาหลายฉบับที่ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยส่วนใหญ่มีแนวโน้มอยู่ในระดับสูง เช่น งานวิจัยของจอมขวัญ ประทีปใจ (2563 : บทคัดย่อ) และกมลวรรณ แจ่มยิ่ง (2564 : 108-119) ซึ่งต่างรายงานว่าประชาชนมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ในด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันเกิดจากองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลางมีการจัดเวทีประชาคมอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความต้องการ แสดงความคิดเห็น และร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนา ทำให้โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของพระธีร

ศานต์ ฉันทวุฒโฒ (ปัญญาดี) ซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะอยู่ในระดับสูงเมื่อประชาชนได้รับโอกาสในการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจในทุกขั้นตอนของการพัฒนา

ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งอาจมาจากความตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมและความรับผิดชอบต่อชุมชน ส่งผลให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข การศึกษา และกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน รวมทั้งเข้ามามีบทบาทในฐานะกรรมการหรือผู้สนับสนุนโครงการต่าง ๆ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของจอมขวัญ ประทักษ์ใจ (2563 : บทคัดย่อ) กมลวรรณ แจ่มยิ่ง (2564 : 391) ซึ่งพบว่าประชาชนทั่วไปให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของท้องถิ่นในระดับสูงเช่นเดียวกัน

สำหรับด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น เวทีประชาคม รายงานผลการดำเนินงานประจำปี การร้องเรียน และการให้ข้อเสนอแนะ ความร่วมมือดังกล่าวเกิดจากความตระหนักว่าผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปณิตทัต บณขุนทด และสุวัทธิ ไกรสกุล ซึ่งรายงานว่าการติดตามประเมินผลโดยประชาชนมักอยู่ในระดับมากเมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลและช่องทางการมีส่วนร่วมที่เข้าถึงง่าย

ในด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ว่าจะเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การสาธารณสุข การศึกษา การส่งเสริมคุณภาพชีวิต การกีฬา และการใช้เทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวก ระดับการรับผลประโยชน์ที่สูงนี้มีส่วนสนับสนุนให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่น และส่งผลให้การมีส่วนร่วมในด้านอื่นเพิ่มสูงขึ้นด้วย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานของ ชนาธินาถ ชัชวาลย์ (2559 : บทคัดย่อ) สุวัทธิ ไกรสกุล (2558 : บทคัดย่อ) และวันกวี คุ่มคง (2557 : บทคัดย่อ) ที่ล้วนรายงานว่า การได้รับประโยชน์ที่ชัดเจนจากการบริหารงานทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีและเปิดใจเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอแมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งเพศชายและหญิง แสดงให้เห็นว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นใกล้เคียงกัน และในทุกด้านของรายข้อจะมีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เพศไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้หรือมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกด้านของการบริหารงานท้องถิ่น ทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในระดับสูงใกล้เคียงกัน อาจสะท้อนถึง ความตื่นตัวของประชาชนในชุมชนที่ให้ความร่วมมือและสนใจการบริหารท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน แนวโน้มดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดด้านความเสมอภาคทางเพศ (Gender Equality) ในภาครัฐและการบริหารจัดการท้องถิ่น ที่เน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองโดยไม่มีกรเลือกปฏิบัติ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากนโยบายของ อบต. ที่มีลักษณะเปิดกว้างและเป็นธรรมต่อประชาชนทุกกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธีรศานต์ ฉันทวุฒโฒ (ปัญญาดี) (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ตามหลักอิทธิบาท 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัด

อุบลราชธานี ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า ด้านเพศไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ มณี (2565:65) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ และรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรีไม่ต่างกัน

3. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มประชากรที่มีอายุ 18-40 ปีอย่างชัดเจน ทั้งในการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ, การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ กลุ่มอายุสูงกว่ามีค่าเฉลี่ยสูงกว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงถึงความตื่นตัว ความรับรู้ และการมีบทบาทของประชาชนที่มีอายุสูงกว่าในกระบวนการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความแตกต่าง ของรุ่นกลุ่มอายุ 41 ปีขึ้นไปอาจมีความผูกพันกับชุมชนสูงกว่า รู้จักเจ้าหน้าที่ ระบบท้องถิ่นมากกว่า และมีประสบการณ์ตรงในการเข้าร่วมประชาคมหรือเวทีสาธารณะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บดินทร์ เดเบาะจาโก (2565) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบตาตง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรวศรี ถ้อยคำ ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ผลเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ปาริชาติ มณี (2565:66) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า อายุเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มอายุมากกว่าให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมมากกว่า ยกเว้นด้านการประเมินผลที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่มากขึ้น และพัฒนารูปแบบการประเมินผลที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในทุกช่วงวัย สะท้อนถึงประสบการณ์และความผูกพันกับชุมชนผู้ที่มีอายุมากกว่าอาจมีประสบการณ์ชีวิต จึงมีแรงจูงใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของในการร่วมวางแผนดำเนินงาน และติดตามผลมากกว่ากลุ่ม ความแตกต่างนี้ยังอาจชี้ถึงความจำเป็นในการปรับรูปแบบการสื่อสารและการจัดกิจกรรมของหน่วยงานท้องถิ่นให้เหมาะสมกับคนต่างวัย เช่น ใช้เทคโนโลยี/สื่อออนไลน์สำหรับคนรุ่นใหม่ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนที่เปิดกว้างและมีความยืดหยุ่นด้านเวลา การที่ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันตามอายุ แสดงให้เห็นว่าอายุเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดระดับการมีส่วนร่วมในงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในด้านการตัดสินใจ ดำเนินงาน และการรับผลประโยชน์

4. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ลำพญากลาง

โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ องค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง มีการเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะประชาชนจะประกอบอาชีพใด ทั้งเกษตรกร ค้าขาย รับจ้าง หรือข้าราชการ ต่างก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรม ประชุม หรือแสดงความคิดเห็นได้เหมือนกัน การมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับความเป็นพลเมืองมากกว่าอาชีพ ประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้สึกผูกพันกับชุมชน ต้องการพัฒนาท้องถิ่นให้ดีขึ้น จึงพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมโดยไม่ขึ้นกับอาชีพที่ทำ ลักษณะสังคมชุมชนเป็นสังคมชนบทที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ทำให้การสื่อสาร ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าถึงกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างทั่วถึงทุกกลุ่มอาชีพ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สากล ภูชั้นเงิน (2548) ได้ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหลวงใหญ่ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการคัดเลือกแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นฐานข้อมูลเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างตรงจุด อันนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ความร่วมมือของชุมชน และการพัฒนาศักยภาพผู้นำและประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1. ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ส่งเสริมเวทีประชาคมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การจัดประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอแนวคิดหรือแนวทางการพัฒนา จัดทำช่องทางแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เช่น กล้องแสดงความคิดเห็นในชุมชน ระบบแบบสอบถามออนไลน์ หรือเพจ เฟสบุ๊กของ อบต. เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมแม้ไม่ได้เข้าประชุม สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการหรือกลไกการตัดสินใจของ อบต. เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะทำงานระดับชุมชน เผยแพร่นโยบายของ อบต. ให้ประชาชนเข้าใจง่ายและเข้าถึงได้ เพื่อให้สามารถตัดสินใจร่วมได้อย่างมีข้อมูล

1.2 การมีส่วนร่วมดำเนินงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในโครงการต่าง ๆ ที่ อบต. ดำเนินการ เช่น งานพัฒนาหมู่บ้าน โครงการรณรงค์สิ่งแวดล้อม หรือกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครภาคประชาชน เพื่อเป็นเครือข่ายสนับสนุนกิจกรรมท้องถิ่น เช่น อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ อาสาสมัครสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง อบต. และชุมชนในลักษณะ "ภาคีเครือข่าย"

1.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ กระจายผลประโยชน์จากโครงการท้องถิ่นอย่างเท่าเทียม และครอบคลุมทุกกลุ่ม พัฒนาช่องทางให้ประชาชนสะท้อนปัญหา/ความต้องการ เช่น ระบบร้องเรียน ร้องทุกข์ ศูนย์ดำรงธรรมท้องถิ่น หรือเวทียรับฟังความคิดเห็น เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณตอบสนองความต้องการจริงของประชาชนในชุมชน ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสวัสดิการที่ประชาชนมีสิทธิได้รับให้เข้าใจง่ายและเข้าถึงได้ทุกครั้ง

1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จัดอบรมความรู้ให้ประชาชนเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลโครงการภาครัฐ เช่น การประเมินผลโครงการ การตรวจสอบงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างเปิดเผยข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานและงบประมาณอย่างโปร่งใส ทั้งในรูปแบบออนไลน์และบอร์ดประชาสัมพันธ์ในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารงานบุคคลให้สูงขึ้นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หรือหาแนวทางในการการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ที่อยู่ในบริบทที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้เข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างรอบด้าน

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ แจ่มยิ่ง. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลพรหมบุรี. อำเภอการจัดการของ McKinsey 7-S Framework กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จอมขวัญ ประทีกษีใจ (2563) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักบริหาร
- ชนาธินาถ ชัชวาลย์ 2559 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาหวางทอง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. บริหารส่วนตำบลบางไผ่อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. มหาวิทยาลัย ราชพฤกษ์.
- ปาริชาติ มณี (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอพานแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ พบ.ม. (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. พรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(5): 391
- พระธีรศักดิ์ ฉันทวุฒโต (ปัญญาติ). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ตามหลักอิทธิบาท 4. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2565.
- วันกวี คุ่มคง. (2557). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง วรเจตน์ ภาควิชาการ, (๒๕๖๑) คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- สากล ภู่อ้นเงิน. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ อำเภอเสด็จ จังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดทำ
- สุวดี ไกรสกุล และจุฑาภรณ์คงรักษ์กวิน. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองปรือ จังหวัดนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. อำเภอศรีราชาจังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไปวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.